YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

19 päivänä helmikuuta 1998 *

Yhdistetyissä asioissa T-369/94 ja T-85/95,

DIR International Film Srl, Italian oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Rooma,

Nostradamus Enterprises Ltd, Englannin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Lontoo,

Union PN Srl, Italian oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Rooma,

United International Pictures BV, Alankomaiden oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Amsterdam,

United International Pictures AB, Ruotsin oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Tukholma,

United International Pictures APS, Tanskan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Kööpenhamina,

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

United International Pictures A/S, Norjan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Oslo,

United International Pictures EPE, Kreikan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Ateena,

United International Pictures Oy, Suomen oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Helsinki, ja

United International Pictures y Cía SRC, Espanjan oikeuden mukaan perustettu yhtiö, kotipaikka Madrid,

edustajanaan asianajaja Michel Waelbroeck, Bryssel, prosessiosoite Luxemburgissa asianajotoimisto Ernest Arendt, 8—10 rue Mathias Hardt,

kantajina,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellisen yksikön virkamiehet Berend Jan Drijber ja Peter Oliver, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

joissa kantajat vaativat ensinnäkin niiden 12.9.1994 päivättyjen kirjeiden kumoamista, jotka European Film Distribution Office (EFDO) osoitti kantajille ja joissa se totesi lykkäävänsä päätöksentekoa kantajien lainahakemusten osalta, jotka koskivat lainan myöntämistä Euroopan audiovisuaalisen teollisuuden kehityksen edistämiseksi tehdyn toimintaohjelman (MEDIA) yhteydessä kahden elokuvan levitykseen, ja/tai sen toimen kumoamista, jolla komissio antoi EFDOlle ohjeet päätöksen lykkäämisestä, sekä toiseksi sen 5.12.1994 tehdyn päätöksen kumoamista, jolla EFDO hylkäsi mainitut lainahakemukset ja/tai sen toimen kumoamista, jolla komissio antoi EFDOlle tätä koskevat ohjeet,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: presidentti A. Saggio sekä tuomarit V. Tiili ja R. M. Moura Ramos,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio González,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 1.10.1997 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Asiaa koskevat oikeussäännöt ja kanteen perustana olevat tosiseikat

1 Neuvosto teki 21.12.1990 päätöksen 90/685/ETY toimintaohjelman täytäntöönpanosta Euroopan audiovisuaalisen teollisuuden kehityksen edistämiseksi (MEDIA)

(1991—1995) (EYVL L 380, s. 37); MEDIA on lyhenne, joka muodostuu sanoista "mesures pour encourager le développement de l'industrie audiovisuelle" (toimenpiteet audiovisuaalisen teollisuuden kehityksen edistämiseksi). Neuvosto toteaa tässä päätöksessään ensinnäkin, että Eurooppa-neuvosto pitää Euroopan audiovisuaalisen kapasiteetin vahvistamista erityisen tärkeänä (johdanto-osan ensimmäinen perustelukappale). Tämän jälkeen neuvosto täsmentää ottaneensa huomioon komission tiedonannon, jossa on liitteenä kaksi ehdotusta neuvoston päätökseksi toimintaohjelmasta audiovisuaalisen teollisuuden kehityksen edistämiseksi (MEDIA) 1991—1995 (KOM(90) 132 lopull., 4.5.1990, ei julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, jäljempänä audiovisuaalisesta politiikasta annettu tiedonanto) (johdanto-osan kahdeksas perustelukappale). Lisäksi neuvosto korostaa, että Euroopan audiovisuaalisen teollisuuden olisi poistettava markkinoiden pirstoutuneisuus ja mukautettava kapea-alaisia ja kannattamattomia tuotanto- ja levitysrakenteitaan (johdanto-osan 14. perustelukappale), ja että tässä yhteydessä on suotavaa kiinnittää erityistä huomiota pieniin ja keskisuuriin yrityksiin (johdanto-osan 15. perustelukappale).

2 Päätöksen 90/685/ETY 2 artiklassa luetellaan MEDIA-ohjelman tavoitteet, jotka ovat seuraavat:

— myötävaikuttaa sellaisen suotuisan ympäristön luomiseen, jossa yhteisössä toimivat yritykset ovat liikkeellepanevana voimana muiden Euroopan maiden yritysten rinnalla,

— elvyttää ja vahvistaa eurooppalaisten audiovisuaalisten tuotteiden kilpailukykyistä tarjontakapasiteettia, ottaen erityisesti huomioon pienten ja keskisuurten yritysten osuus ja vaatimukset, kaikkien kyseisten tuotteiden alkuperäiseen luomiseen osallistuvien ammattilaisten oikeutetut edut sekä niiden Euroopan maiden tilanne, joilla on alhaisempi audiovisuaalinen tuotantokapasiteetti ja/tai suppea maantieteellinen alue ja kielialue,

— lisätä Euroopan sisäistä elokuvien ja audiovisuaalisten ohjelmien vaihdantaa ja hyödyntää mahdollisimman paljon erilaisia Euroopassa käytettäviä tai suunnitteilla olevia levityskeinoja, jotta sijoitukset olisivat kannattavampia, levitys laajempaa ja yleisvaikutus yhteiskuntaan suurempi,

— vahvistaa eurooppalaisten tuotanto- ja levitysyhtiöiden osuutta maailmanmarkkinoilla,

— edistää pääsyä uuteen, erityisesti eurooppalaiseen, viestintäteknologiaan sekä edistää sen käyttöä audiovisuaalisten teosten tuotannossa ja levityksessä,

— edistää audiovisuaalisella alalla sellaista yleistä lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon sen eri alojen keskinäinen riippuvuus,

— varmistaa, että Euroopan tasolla toteutetut toimet ja kansallisella tasolla toteutetut toimet täydentävät toisiaan,

— myötävaikuttaa sellaisten olojen luomiseen, erityisesti kehittämällä yhteisön alueella toimivien audiovisuaalisen alan ammattilaisten kykyä taloudelliseen ja kaupalliseen johtamiseen yhdessä jäsenvaltioissa olevien laitosten kanssa, joissa alan yritykset pystyvät hyödyntämään parhaalla tavalla yhtenäismarkkinoiden laajuuden.

3 Lisäksi komissio totesi audiovisuaalisesta politiikasta annetussa tiedonannossaan (s. 9), että European Film Distribution Office — Europäisches Filmbüro eV (jäljempänä EFDO), joka on Hampurissa (Saksa) rekisteröity yhdistys, "edistää yhteislevitysverkostojen luomista suosimalla sellaisten yritysten välistä yhteistyötä, jotka aiemmin toimivat kukin erikseen kansallisella alueellaan".

4 Päätöksen 90/685/ETY 7 artiklan 1 kohdassa säädetään, että komissio vastaa MEDIA-ohjelman täytäntöönpanosta. Päätöksen 90/685/ETY liitteessä I olevan 1.1 kohdan mukaan yksi MEDIA-ohjelman toimeenpanon muoto on EFDOn toiminnan huomattava kehittäminen elokuvateattereissa esitettävien eurooppalaisten elokuvien poikkikansallisen levityksen edistämiseksi.

5 Tätä varten komissio on tehnyt EFDOn kanssa sopimuksia, jotka koskevat varojen jakamista MEDIA-ohjelmasta. Vuodelle 1994, joka on tässä asiassa merkityksellinen vuosi, tehdyn sopimuksen jäljennös on liitetty asiakirja-aineistoon (jäljempänä vuoden 1994 sopimus).

6 Kyseisen sopimuksen 3 artiklan 2 kohdassa viitataan sopimuksen liitteessä 3 esitettyihin yhteistyösääntöihin, jotka ovat olennainen osa sopimusta. Komissio on liittänyt myös nämä yhteistyösäännöt asiakirja-aineistoon. Niiden mukaan on ennakolta hankittava komission edustajien suostumus muun muassa silloin, kun on kyse MEDIA-ohjelman täytäntöönpanoon liittyvästä asiasta ja silloin, kun on kyse "yleensäkin neuvotteluista, jotka saattavat vaikuttaa komission ja poliittisten päätöksentekijöiden ja/tai ammattijärjestöjen välisiin suhteisiin" (1 kohdan g alakohta).

7 EFDOn toiminnassa noudatetaan sen itsensä laatimia ohjesääntöjä, jotka komissio on hyväksynyt tarkemmin määrittelemättömällä tavalla. Näiden ohjesääntöjen 15.2.1994 päivätty versio on myös liitetty asiakirja-aineistoon. Ohjesääntöjen mukaan EFDO hallinnoi rahastoa, josta myönnetään elokuvien levittäjille korottomia lainoja, joiden suuruus on enintään 50 prosenttia elokuvan levityksestä aiheutuvista arvioiduista kustannuksista ja jotka maksetaan takaisin ainoastaan, jos elokuvasta saadut tulot peittävät arvioidut kustannukset siinä maassa, jota varten laina on myönnetty. Lainan tarkoituksena on vähentää elokuvien levitykseen

liittyviä riskejä, ja sillä tuetaan sellaisten elokuvien esittämistä, joiden mahdollisuudet päästä elokuvateattereihin olisivat vähäiset ilman tällaista rahoitusta. Lainahakemuksia koskevat päätökset tekee EFDOn valintakomitea.

8 Näiden ohjesääntöjen VI osaston 2 kohdan mukaan EFDOn valintakomitea tutkii hakemukset alan ammattijulkaisuissa ilmoitetun määräpäivän jälkeen ja myöntää lainoja vaaditut edellytykset täyttäviin hankkeisiin kunnes rahaston varat on käytetty loppuun.

9 Komissio on vastauksissaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin selittänyt, että EFDOn valintakomitea ilmoitti komissiolle juuri ennen kutakin kokousta kaikista jätetyistä hakemuksista, ja sen jälkeen kun komission asiasta vastaavat virkamiehet olivat tutkineet, täyttivätkö nämä hakemukset "asetetut edellytykset (esimerkiksi budjettia koskevat edellytykset tai Itä-Euroopan maista olevien levittäjien mahdollisuus saada rahoitusta)", he "esittivät kantansa EFDOlle useimmiten suullisesti kuin kirjallisesti".

10 Ohjesääntöjen III osaston 1 kohdan a alakohdan mukaan EFDOn rahoitusta hakevien on täytettävä muun muassa seuraavat edellytykset:

"Vähintään kolmen eri levittäjän, jotka ovat vähintään kolmesta eri [Euroopan] unionin jäsenvaltiosta tai valtioista, joiden kanssa on tehty yhteistyösopimus, on sovittava elokuvan esittämisestä elokuvateattereissa. Kaikkien kyseessä olevien levittäjien on toimitettava hakemuksensa samaan määräpäivään mennessä."

11 Ohjesäännöissä määrätään lisäksi etusijajärjestys, jota noudatetaan valittaessa levityshankkeita (VI osaston 1 kohta):

"1. etusija

Sellaisilla levityshankkeilla (elokuvilla), joihin osallistuu mahdollisimman monta levittäjää ja joilla siis taataan elokuvan levitys mahdollisimman monissa maissa, on etusija sellaisiin hankkeisiin nähden, joihin osallistuu vähemmän levittäjiä tai maita.

2. etusija

Sellaisten maiden hankkeilla (elokuvilla), joista elokuvien vientiä pidetään vaikeana, on etusija kaikkien muiden maiden hankkeisiin nähden. EFDOn kokeiluvaiheen arvioinnin jälkeen ja johtokunnan päätöksen mukaan maina, joista elokuvia on vaikea viedä, on pidettävä kaikkia Euroopan unionin jäsenvaltioita — —, lukuun ottamatta Ranskaa, Isoa-Britanniaa ja Saksaa — —.

3. etusija

Jos useat hankkeet täyttävät samalla tavalla edellä esitetyt arviointiperusteet, etusija annetaan sellaisissa maissa tehdyille elokuville, joiden elokuvat eivät vielä ole saaneet tukea rahastosta tai joiden elokuvat ovat harvemmin saaneet tukea.

4. etusija

Jos lisäperusteet ovat tarpeen, etusija annetaan hankkeille, joilla on levityskonseptinsa vuoksi todennäköisesti paremmat mahdollisuudet menestyä, kun ne tulevat elokuvateattereihin."

12 Lopuksi ohjesääntöjen VI osaston 3 kohdan mukaan rahoitushakemus voidaan hylätä perusteluja esittämättä, jos EFDO saa suoraan tai välillisesti tietoonsa seikan, jonka perusteella voidaan epäillä, ettei lainaa makseta tai ettei sitä pystytä maksamaan asianmukaisesti takaisin.

13 Ensimmäinen kantaja DIR International Film Srl ja kolmas kantaja Union PN Srl ovat italialaisen Maniaci Sentimentali -elokuvan tuottajia ja toisena mainittu kantaja Nostradamus Enterprises Ltd on englantilais-saksalaisena yhteistuotantona toteutetun Nostradamus-elokuvan tuottaja. Neljäs kantaja United International Pictures BV (jäljempänä UIP) on Paramount Communications Inc:n (yhdysvaltalainen yhtiö), MCA Inc:n (japanilainen yhtiö) ja Metro-Goldwyn-Mayer Inc:n (ranskalainen yhtiö) yhteisyritys, jossa näillä yrityksillä oli kanteen nostamisen ajankohtana yhtä suuret omistusosuudet; UIP:n pääasiallisena toimintana on kokoillan elokuvien levitys kaikkialla maailmassa Yhdysvaltoja, Puerto Ricoa ja Kanadaa lukuun ottamatta. Viides kantaja United International Pictures AB (Ruotsi), kuudes kantaja United International Pictures APS (Tanska), seitsemäs kantaja United International Pictures A/S (Norja), kahdeksas kantaja United International Pictures EPE (Kreikka), yhdeksäs kantaja United International Pictures Oy (Suomi) ja kymmenes kantaja United International Pictures y Cía SRC (Espanja) ovat UIP:n tytäryhtiöitä ja toimivat paikallisina levittäjinä kotivaltioissaan (jäljempänä tytäryhtiöt).

14 Elokuvan Maniaci Sentimentali tuottajien pyynnöstä UIP lähetti 28.7.1994 EFDOlle rahoitushakemuksen kyseisen elokuvan levittämiseksi Norjassa, Suomessa, Ruotsissa, Tanskassa, Kreikassa ja Espanjassa näissä maissa olevien tytäryhtiöidensä kautta (ja Portugalissa Filmes Lusomundo SARL:n kautta, joka ei ole sidossuhteessa UIP:hen).

15 Samana päivänä UIP teki elokuvan Nostradamus tuottajan pyynnöstä EFDOlle rahoitushakemuksen mainitun elokuvan levittämiseksi Norjassa, Suomessa, Ruotsissa ja Tanskassa näissä maissa olevien tytäryhtiöidensä kautta.

16 EFDOn ja komission välisestä kirjeenvaihdosta, joka on ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä liitetty asiakirja-aineistoon, käy ilmi, että komissio pyysi 7.9.1994 päivätyssä telekopiossaan, ettei EFDO tee päätöstä UIP:n tytäryhtiöiden rahoitushakemusten osalta ennen kuin komissio ratkaisee UIP:n hakemuksen poikkeusluvan uusimisesta. Samana päivänä päivätyssä telekopiossaan komissio pyysi uudelleen, ettei EFDO ratkaise kyseisenä päivänä näitä hakemuksia ja että se lykkää niiden käsittelemistä siihen saakka, kun komissio on tehnyt lopullisen päätöksen UIP:tä koskevasta asiasta, jota se parhaillaan käsitteli.

17 UIP:n tytäryhtiöt saivat 12.9.1994 telekopiona EFDOn kirjeet (jäljempänä riidanalaiset kirjeet), joissa todettiin, että EFDOn komitea oli lykännyt päätöksentekoa elokuvia Nostradamus ja Maniaci Sentimentali koskevien hakemusten osalta siihen saakka, kun Euroopan yhteisöjen komissio on tehnyt yleisen päätöksensä UIP:n asemasta Euroopassa. Edellä mainittu yleinen päätös tarkoitti asianosaisten mukaan päätöstä, joka komission oli määrä tehdä UIP:n hakemuksesta, joka koski EY:n perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan uusimista; poikkeuslupa koski kolmen emoyhtiön välistä sopimusta yhteisyrityksen perustamisesta ja siihen liittyviä sopimuksia, jotka koskivat pääasiallisesti kokoillan viihde-elokuvien tuottamista ja levitystä. ETY:n perustamissopimuksen 85 artiklan soveltamisesta 12 päivänä heinäkuuta 1989 tehdyllä komission päätöksellä 89/467/ETY (IV/30.566 — UIP) myönnetty poikkeuslupa oli voimassa 26.7.1993 saakka (EYVL L 226, s. 25).

18 Riidanalaiset kirjeet saatuaan neljä ensin mainittua kantajaa otti yhteyttä EFDOn sekä komission edustajiin ilmoittaakseen olevansa eri mieltä ja pyytääkseen tiettyjä tietoja ja asiakirjoja sekä sitä, että niiden hakemukset tutkitaan uudelleen. UIP:n

edustajat ottivat yhteyttä myös komission jäseneen J. de Deus Pinheiroon, joka on vastuussa muun muassa kulttuuriasioista, ja pyysivät tätä ryhtymään toimenpiteisiin, jotta hakemukset tutkittaisiin uudelleen. Kun UIP:n asianajajalle oli ilmoitettu siitä, että asia oli siirretty kilpailuasioista vastaavalle pääosastolle, tämä kirjoitti lisäksi kilpailuasioista vastaavalle komission jäsenelle K. Van Miertille pyytäen tältä joitakin tietoja. Van Miert korosti vastauksessaan, ettei UIP:lle perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan uusimista koskevan hakemuksen käsittelyn ja EFDOn tukien myöntämistä koskevan menettelyn välillä ollut mitään yhteyttä. Komissio on suullisessa käsittelyssä selittänyt, että tämä Van Miertin toteamus tarkoitti ainoastaan sitä, ettei UIP voisi poikkeusluvan uusimista koskevan hakemuksensa perusteeksi missään tapauksessa vedota sellaiseen EFDOn päätökseen, jolla sille myönnettäisiin lainaa.

19 Koska nämä yhteydenotot eivät johtaneet toivottuun lopputulokseen, kantajat nostivat 16.11.1994 kanteen riidanalaisista kirjeistä.

20 "UIP:n vastustuksen seurauksena" EFDOn komitea tutki 5.12.1994 edellä mainitut rahoitushakemukset ja päätti hylätä ne. Tämä päätös (jäljempänä riidanalainen päätös) annettiin UIP:lle tiedoksi 10.1.1995 päivätyllä EFDOn kirjeellä.

21 EFDOn ja komission välisestä kirjeenvaihdosta, jonka komissio on liittänyt asiakirja-aineistoon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen pyynnöstä, käy ilmi, että komissio oli eräänä tarkemmin määrittelemättömänä ajankohtana ehdottanut, että EFDO hylkää kantajien hakemukset sillä perusteella, etteivät ne täyttäneet vaadittuja edellytyksiä, koska yhden levittäjäyhtiön eri tytäryhtiöt eivät olleet "eri levittäjiä" EFDOn ohjesäännöissä tarkoitetulla tavalla.

22 EFDOn laatiman riidanalaisen päätöksen mukaan hakemukset hylättiin, koska "Euroopan yhteisöjen komissio ei ollut vielä päättänyt UIP:n tulevasta asemasta Euroopassa. Koska EFDOn lainasopimukset perustuvat siihen, että tuettavia

elokuvia esitetään elokuvateattereissa viiden vuoden ajan, oli mahdotonta tehdä muunlaista päätöstä vaikuttamatta UIP:n Euroopan yhteisöjen komissiota vastaan vireille panemaan oikeudenkäyntiin. Lisäksi EFDOn komitean mielestä UIP ei täysin täytä tässä kuvailtuja MEDIA-ohjelman tavoitteita, kun tavoitteena on: '— — edistää yhteislevitysverkostojen luomista suosimalla sellaisten yritysten välistä yhteistyötä, jotka aiemmin toimivat kukin erikseen kansallisella alueellaan' (toimintaohjelma Euroopan audiovisuaalisen teollisuuden kehityksen edistämiseksi [MEDIA] 1991—1995)".

Asian käsittelyn vaiheet ja asianosaisten vaatimukset

Asia T-369/94

23 Tässä tilanteessa kantajat nostivat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 16.11.1994 toimittamallaan kannekirjelmällä kanteen, jossa ne vaativat ensisijaisesti riidanalaisten kirjeiden kumoamista ja/tai sen komission toimen kumoamista, jolla komissio antoi EFDOlle ohjeet näiden päätösten tekemiseksi. Kanne rekisteröitiin numerolla T-369/94.

24 Komissio teki oikeudenkäyntiväitteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 30.1.1995 toimittamallaan asiakirjalla.

25 Kantajat esittivät 5.4.1995 huomautuksensa oikeudenkäyntiväitteestä.

26 Kantajat pyysivät myös useaan kertaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ryhtyy tiettyihin prosessinjohtotoimiin.

27 Kantajat, jotka eivät vielä olleet saaneet mahdollisuutta esittää kantaansa vuoden 1994 sopimuksen liitteestä 3 (ks. edellä 6 kohta), jonka komissio oli toimittanut ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle sen jälkeen, kun kantajat olivat esittäneet huomautuksensa oikeudenkäyntiväitteestä, pyysivät 3.5.1995 lupaa jättää lisähuomautukset sisältävän kirjelmän, joka oli liitetty pyyntöön. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen presidentti päätti, että kirjelmä oli liitettävä asiakirja-aineistoon ja annettava vastaajalle tiedoksi.

28 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti 7.11.1995 antamallaan määräyksellä käsitellä oikeudenkäyntiväitteen pääasian yhteydessä.

29 Kirjallinen käsittely eteni säännönmukaisessa järjestyksessä ja päättyi vastaajan vastauksen toimittamiseen 12.7.1996.

30 Kantajat vaativat kanteessaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaiset kirjeet ja/tai toimen, jolla komissio antoi EFDOlle ohjeet näiden päätösten tekemiseksi, ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

31 Kantajat ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa luopuneet vaatimuksistaan, jotka koskivat komission EFDOlle antamien ohjeiden kumoamista.

32 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta,

— toissijaisesti hylkää kanteen perusteettomana, ja

— molemmissa tapauksissa velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

33 Lopuksi komissio pyytää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ottamaan huomioon oikeudenkäyntikuluja koskevaa päätöstä tehdessään sen, että kantajat ovat jatkaneet vaatimuksiaan siitä huolimatta, ettei kanteella ole ollut enää kohdetta kesäkuun 1995 jälkeen.

Asia T-85/95

34 Kantajat ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 16.3.1995 toimittamallaan kannekirjelmällä nostaneet kanteen riidanalaisesta päätöksestä ja/tai toimesta, jolla komissio antoi EFDOlle ohjeet tämän päätöksen tekemiseksi. Tämä kanne rekisteröitiin numerolla T-85/95.

35 Samoin kantajat ovat vaatineet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuinta ryhtymään tiettyihin prosessinjohtotoimiin.

36 Kirjallinen käsittely eteni säännönmukaisessa järjestyksessä ja päättyi vastaajan vastauksen toimittamiseen 21.12.1995.

37 Kantajat vaativat kanteessaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— kumoaa riidanalaisen päätöksen ja/tai toimen, jolla komissio antoi EFDOlle ohjeet tämän päätösten tekemiseksi, ja

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

38 Kantajat ovat ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin antamissaan vastauksissa luopuneet vaatimuksistaan, jotka koskivat komission EFDOlle antamien ohjeiden kumoamista.

39 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana, ja

— velvoittaa kantajat korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asioiden yhdistäminen

40 Komissio ilmoitti 22.6.1995 päivätyllä kirjeellään ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle, että se myöntää kanteen täyttävän tutkittavaksi ottamisen edellytykset asiassa T-85/95 mutta että se kiistää yhä kanteen tutkittavaksi ottamisen asiassa T-369/94 ja kehottaa kantajia peruuttamaan viimeksi mainitun kanteen.

41 Kantajat ottivat 13.7.1995 päivätyssä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle osoittamassaan kirjeessä kantaa edellä mainittuun komission kirjeeseen. Kanteen peruuttamisen asemesta kantajat pyysivät näiden kahden asian yhdistämistä.

42 Komissio vastasi 25.7.1995 päivätyssä kirjeessään, ettei se ymmärrä, miksi kantajat haluavat jatkaa ensimmäistä kannettaan, mutta se ei nimenomaisesti vastustanut asioiden yhdistämistä koskevaa pyyntöä.

43 Ensimmäisen oikeusasteen presidentti päätti 13.5.1997 antamallaan määräyksellä yhdistää asiat T-369/94 ja T-85/95 suullista käsittelyä ja tuomiota varten.

Julkinen istunto

44 Asianosaisten lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 1.10.1997 pidetyssä julkisessa istunnossa.

Tutkittavaksi ottaminen

Tiivistelmä asianosaisten väitteistä ja niiden perusteluista

45 Komissio myöntää olevansa vastuussa päätöksistä, jotka EFDO tekee jakaessaan varoja MEDIA-ohjelmasta. Se nimittäin katsoo, että sillä on oltava sellaiset suhteet niiden yksityisten yhteisöjen kanssa, jotka avustavat sitä sopimuksen perusteella MEDIA-ohjelman täytäntöönpanossa, että komissio säilyttää toimivaltansa ratkaista tukea koskevat hakemukset. Lisäksi komissio katsoo, että hajaannutettu

päätöksenteko- ja laillisuusvalvontajärjestelmä olisi vastoin MEDIA-ohjelman luonnetta yhteisön ohjelmana.

46 Komissio katsoo, että asiassa T-369/94 nostettu kanne on kuitenkin jätettävä tutkimatta, koska riidanalaiset kirjeet ovat ainoastaan väliaikaisia. Näiden kirjeiden sanamuoto osoittaa nimittäin selvästi, että päätöksentekoa oli ainoastaan lykätty. Näin ollen nämä kirjeet eivät ole perustamissopimuksen 173 artiklassa tarkoitettuja kumottavissa olevia toimia.

47 Komissio toteaa lisäksi, että ilmoitusta, jonka mukaan päätöksentekoa oli lykätty, ei voida tulkita hakemusten implisiittiseksi hylkäämiseksi, koska päätöksenteolle ei ole säädetty määräaikaa.

48 Kantajat väittävät ensinnäkin, että riidanalaiset kirjeet on joko osoitettu suoraan kantajille tai sitten ne koskevat kantajia suoraan ja erikseen.

49 Toiseksi kantajat katsovat, että EFDOn rahoitusta koskevat hakemukset on tosiasiassa hylätty riidanalaisilla kirjeillä, koska huomattavan pitkä aika voi kulua ennen kuin komissio tekee päätöksen perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan uusimista koskevasta hakemuksesta ja koska kyseisten kahden elokuvan ensiesityksen lykkääminen siihen saakka aiheuttaisi sen, että ne menettäisivät käytännössä kokonaan kaupallisen arvonsa. Elokuvien ensiesityksiä ja mainontaa sekä myynninedistämistä koskevien suunnitelmien lykkääminen epämääräiseksi ajaksi ei siten kantajien mukaan ole millään tavalla kaupallisesti realistinen vaihtoehto.

50 Kantajat ovat suullisessa käsittelyssä vielä väittäneet, että riidanalaiset kirjeet olivat kannekelpoisia ja että myöhemmin tehty riidanalainen päätös ainoastaan vahvisti nämä kirjeet.

51 Komissio ei vastusta kanteen tutkittavaksi ottamista asiassa T-85/95.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

52 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensinnäkin, että päätöksen 90/685/ETY 7 artiklan 1 kohdan mukaan komissio vastaa MEDIA-ohjelman täytäntöönpanosta. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 9/56, Meroni ym. vastaan korkea viranomainen, 13.6.1958 antaman tuomion (Kok. 1958, s. 9, 47; Kok. Ep. I, s. 21) mukaan ei voida hyväksyä minkäänlaista toimivallan siirtoa, jonka yhteydessä siirretään laajan harkintavallan käyttöä edellyttävää arviointivapautta. Näiden periaatteiden mukaisesti kyseisessä komission ja EFDOn välisessä MEDIA-ohjelman rahoitusta koskevassa sopimuksessa (ks. edellä 5 ja 6 kohta) edellytetään käytännössä, että komission edustaja hyväksyy ennakolta jokaisen tässä yhteydessä tehtävän päätöksen. Tältä osin komissio on selittänyt, että ennen jokaista EFDOn valintakomitean kokousta tämä ilmoitti komissiolle kaikista tehdyistä hakemuksista ja että komission asiasta vastaavat virkamiehet esittivät komitealle kantansa nämä hakemukset tutkittuaan (ks. edellä 9 kohta).

53 Edellä esitetyn perusteella ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että komissio vastaa MEDIA-ohjelman yhteydessä tehtyjä rahoitushakemuksia koskevista EFDOn päätöksistä, joten komissio on vastuussa niiden sisällöstä ja voidaan haastaa oikeuteen vastaamaan niistä.

54 Tässä tapauksessa komissio on päättänyt riidanalaisten kirjeiden ja riidanalaisen päätöksen pääasiallisesta sisällöstä, vaikkeivät päätöksen perustelut olleet täysin yhdenmukaiset komission ehdottaman sanamuodon kanssa.

55 Tästä syystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että riidanalaisista kirjeistä ja riidanalaisesta päätöksestä voidaan periaatteessa nostaa komissiota vastaan kanne yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa.

56 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen velvollisuutena on vielä tutkia käsiteltävänä olevan asian tosiseikat huomioon ottaen, onko kantajilla yhtäältä oikeussuojaintressi ja toisaalta asiavaltuus.

57 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensinnäkin, että asiassa T-369/94 nostettu kanne on kohdistettu ensisijaisesti riidanalaisia kirjeitä vastaan ja että vaikka nämä kirjeet kumottaisiin, ainoat toimenpiteet, joilla tuomio voitaisiin panna täytäntöön perustamissopimuksen 176 artiklan mukaisesti, olisivat kantajien tekemiä rahoitushakemuksia koskevat lopulliset päätökset. Nämä päätökset on kuitenkin tehty kyseisen kanteen nostamisen jälkeen, ja niistä on nostettu kanne asiassa T-85/95. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomiota, jolla riidanalaiset kirjeet kumottaisiin, ei siten voitaisi panna täytäntöön perustamissopimuksen 176 artiklassa tarkoitetuilla toimenpiteillä, joten kantajilla ei ole enää minkäänlaista intressiä saada kyseisiä toimia kumotuiksi.

58 Näin ollen asiassa T-369/94 nostetulla kanteella ei enää ole kohdetta, joten lausunnon antaminen sen osalta raukeaa.

59 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa lisäksi, että asiassa T-85/95 riidanalainen päätös on osoitettu UIP:n tytäryhtiöille, joiden puolesta rahoitushakemukset oli tehty; nämä tytäryhtiöt ovat viides, kuudes, seitsemäs, kahdeksas, yhdeksäs ja kymmenes kantaja. Viimeksi mainituilla kantajilla on siten asiavaltuus, koska riidanalainen päätös on osoitettu niille.

60 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa lopuksi, että ensimmäinen, toinen ja kolmas kantaja ovat sellaisten elokuvien tuottajia, joihin on haettu EFDOn rahoitusta. Komissio ei ole kiistänyt sitä kantajien väitettä, jonka mukaan EFDOn myöntämän lainan ansiosta elokuvan levityksestä aiheutuvat kustannukset voidaan kattaa nopeammin, ja näin ollen myös tuottaja saa esityskorvauksensa aikaisemmin. Neljäs kantaja UIP oli saanut oikeudet kyseisten elokuvien esittämiseen elokuvateattereissa, ja se siirsi nämä oikeudet myöhemmin niissä maissa sijaitseville tytäryhtiöilleen, joissa elokuvia aiottiin levittää. Lisäksi juuri UIP oli toimittanut tytäryhtiöidensä rahoitushakemukset EFDOlle näiden puolesta ja omien sanojensa mukaan asianomaisen tuottajan pyynnöstä. Näin ollen riidanalainen päätös koskee suoraan ja erikseen sekä elokuvien tuottajia että UIP:tä niille tunnusomaisten erityispiirteiden tai sellaisen tosiasiallisen tilanteen vuoksi, jonka perusteella ne erottuvat kaikista muista, ja kyseinen päätös koskee näitä kantajia samalla tavalla kuin niitä, joille päätös oli osoitettu.

61 Asiassa T-85/95 nostettu kanne on siten otettava tutkittavaksi.

Asian T-85/95 aineelliset perusteet

62 Kantajat vetoavat kanteensa tueksi kolmeen perusteeseen, joista ensimmäinen koskee EFDOn ohjesäännöissä mainittujen valintaperusteiden rikkomista, toinen ristiriitaa MEDIA-ohjelman perusajatuksen ja tavoitteiden kanssa ja kolmas perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä.

63 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että ensimmäinen ja toinen kanneperuste on tutkittava yhdessä.

Ensimmäinen kanneperuste, joka koskee EFDOn ohjesäännöissä mainittujen valintaperusteiden rikkomista, ja toinen kanneperuste, joka koskee ristiriitaa MEDIA-ohjelman perusajatuksen ja tavoitteiden kanssa

Tiivistelmä asianosaisten väitteistä ja niiden perusteluista

64 Ensimmäisen kanneperusteensa yhteydessä kantajat väittävät ensinnäkin, että rahoitushakemukset täyttivät täysin kaikki EFDOn ohjesäännöissä asetetut edellytykset ja erityisesti edellytyksen, jonka mukaan vähintään kolmesta eri Euroopan unionin jäsenvaltiosta olevan kolmen eri levittäjän on sovittava elokuvan esittämisestä elokuvateattereissa. Kantajien mukaan ilmaisulla "kolme eri levittäjää" tarkoitetaan kolmea oikeudellisesti erillistä yksikköä, eikä sillä ole merkitystä, ovatko ne toisiinsa sidossuhteessa, joten samaan konserniin kuuluvia toisiinsa sidossuhteessa olevia yhtiöitä ei voida pitää yhtenä levittäjänä.

65 Kantajat kiistävät komission väitteen, jonka mukaan yksi MEDIA-ohjelman keskeisistä tavoitteista olisi yhteislevitysverkostojen luominen suosimalla sellaisten yritysten välistä yhteistyötä, jotka aiemmin toimivat erikseen kansallisella alueellaan, koska tätä tavoitetta ei ole mainittu ohjesäännöissä, joiden mukaan pääasiallinen tavoite on sitä vastoin laajentaa eurooppalaisten elokuvien levitystä Euroopan laajuisesti. Kantajat vetoavat lisäksi siihen, että Espace vidéo européen -nimisen hankkeen (jäljempänä EVE) ohjesäännöissä nimenomaisesti rohkaistaan elokuvien levitystä toisiinsa sidossuhteessa olevien yhtiöiden kautta, koska niissä todetaan, että "erityistä huomiota kiinnitetään yhtiöihin, jotka toimivat useilla eri maantieteellisillä alueilla"; EVE on yksi MEDIA-ohjelman yhteydessä luoduista eurooppalaisista ohjelmaryhmistä, ja sen päämäärät ja menetelmät ovat paljolti samanlaiset kuin EFDOlla.

66 Lisäksi kantajat toteavat, että EFDO on käytännössä myöntänyt lainoja toisiinsa sidossuhteessa oleville yhtiöille muun muassa elokuvia De Flat, Jack and Sarah ja Carrington varten. Kantajat ovat liittäneet vastaukseensa luettelon yhteensä 13 elokuvasta, jotka kantajien mukaan on levitetty toisiinsa sidossuhteessa olevien yhtiöiden kautta vuosina 1992—1995 ja joiden levitykseen on myönnetty EFDOn tukea.

67 Lisäksi kantajat väittävät, että elokuvan Nostradamus levitykseen tarkoitetun taloudellisen tuen hakijoina oli neljä UIP:hen sidossuhteessa olevaa yritystä yhdessä kuuden muun levittäjän kanssa, jotka eivät olleet sidossuhteessa toisiinsa eivätkä yhteenkään UIP:n konserniin kuuluvista yhtiöistä, eli yhteensä seitsemän hakijaa sen tulkinnan mukaan, jonka vastaaja on antanut kolmea eri levittäjää koskevalle säännölle. Kuitenkin ainoastaan niiden kuuden levittäjän hakemusten, jotka eivät olleet sidossuhteessa UIP:hen, on todettu täyttävän vaaditut edellytykset. Tämä on kantajien mukaan ristiriidassa vastaajan puoltaman käsityksen kanssa.

68 Toiseksi kantajat väittävät, että EFDOlla on levityshankkeiden valinnassa harkintavallan laajuutta rajoittavat ohjesäännöissä julkistetut valintaperusteet. Kantajien mukaan ohjesäännöissä ei ole määräyksiä siitä, että niissä asetetut edellytykset täyttävät hakemukset voitaisiin hylätä muuten kuin niistä syistä ja niillä perusteilla, jotka on ohjesäännöissä nimenomaisesti mainittu.

69 Kantajat väittävät, että koska komissio ei voi siirtää harkintavaltaansa siihen riippuvuussuhteessa oleville yksiköille (em. asia Meroni ym. v. korkea viranomainen), EFDOlla ei ole oikeutta hylätä lainahakemuksia perusteilla, joita ei ole mainittu ohjesäännöissä, eikä se voi saada tällaista oikeutta. Näin ollen jos hakemus täyttää asetetut edellytykset, EFDOlla ei ole lainkaan harkintavaltaa sen osalta, soveltaako se ohjesäännöissä määrättyjä valintaperusteita. Lisäksi kantajat toteavat, että vaikka EFDOlla olisikin tiettyä harkintavaltaa, jonka nojalla se voisi hylätä vaaditut edellytykset täyttävät hakemukset, se on tässä tapauksessa kuitenkin ylittänyt tämän harkintavaltansa, minkä vuoksi riidanalaisella päätöksellä loukataan yhdenvertaisen kohtelun, oikeusvarmuuden ja luottamuksensuojan periaatteita.

70 Kantajat korostavat, että ohjesääntöjen mukaan EFDOlla on oikeus hylätä vaaditut edellytykset täyttävä hakemus perusteluja esittämättä, vaikka hakija täyttäisi tuen saamiseksi asetetut edellytykset, ainoastaan siinä erittäin tarkoin määritellyssä tapauksessa, että EFDO "saa suoraan tai välillisesti tietoonsa seikan, jonka perusteella voidaan epäillä, ettei lainaa makseta tai ettei sitä pystytä maksamaan asianmukaisesti takaisin".

71 Tältä osin kantajat korostavat, että riidanalaisessa päätöksessä ei esitetä minkäänlaista epäilystä UIP:n maksukyvystä ja että kaikki epäilykset olisivat olleet perusteettomia, koska UIP:n emoyhtiöt tai niiden pankit olisivat pystyneet antamaan vakuuden lainojen kattamiseksi, mitä ne jopa ehdottivatkin tiedotuksesta, viestinnästä, kulttuurista ja audiovisuaalisesta alasta vastaavalla komission pääosastolla (PO X) toimivalle MEDIA-ohjelman johtajalle osoitetussa kirjeessä.

72 Toisen kanneperusteen yhteydessä kantajat väittävät ensinnäkin, että MEDIA-ohjelman perusajatuksen ja tavoitteiden vastainen toimi on samasta syystä myös päätöksen 90/685/ETY vastainen.

73 Kantajat muistuttavat, että MEDIA-ohjelman tavoitteena on lisätä Euroopan sisäistä elokuvien vaihdantaa ja hyödyntää mahdollisimman paljon erilaisia levityskeinoja, jotta sijoitukset olisivat kannattavampia, levitys laajempaa ja yleisvaikutus yhteiskuntaan suurempi. Jos katsotaan, että EFDO voi hylätä hakemuksia sen kaltaisilla perusteilla, jotka tässä asiassa on esitetty, UIP ei saisi EFDOn tukia kyseisiin kahteen elokuvaan mutta ei myöskään mihinkään muuhun sellaiseen eurooppalaiseen elokuvaan, jota se saattaa pyrkiä levittämään lähitulevaisuudessa, ja tämä tilanne kestää, kunnes komissio tekee päätöksen siitä, uusitaanko UIP:lle perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetty poikkeuslupa. Sillä, saako tietty levittäjä korotonta lainaa EFDOn toimintaohjelman täytäntöönpanon yhteydessä, voi kuitenkin olla olennaista merkitystä tuottajalle, koska lainan ansiosta elokuvan levityksestä aiheutuvat kustannukset voidaan kattaa nopeammin, ja siten

myös tuottaja saa esityskorvauksensa aikaisemmin. Näin ollen jos komission kanta hyväksytään, elokuvien levitys ei kantajien mukaan olisi enää niin tehokasta Euroopassa, koska tuottajat valitsisivat "paremman puutteessa" levittäjän, joka voi saada EFDOn rahoitusta.

74 Lisäksi komission tässä asiassa omaksuma kanta merkitsee kantajien mukaan myös UIP:n räikeää syrjintää muiden levittäjien hyväksi.

75 Vastineena ensimmäiseen kanneperusteeseen komissio kiistää sen, että EFDOlla olisi oikeudellinen velvollisuus myöntää varoja vaaditut edellytykset täyttäviin hankkeisiin. Käytettävissä olevat varat eivät nimittäin anna EFDOlle mahdollisuutta hyväksyä kaikkia jätettyjä hakemuksia ja tästä syystä valinta on tehtävä edellä mainitun etusijajärjestyksen mukaisesti. Koska tässä tapauksessa kantajien hakemukset eivät edes täyttäneet vaadittuja edellytyksiä, kysymys siitä, miten etusijajärjestystä olisi sovellettava, ei tule esille.

76 Komissio katsoo, että kantajien hakemukset eivät täyttäneet vaadittuja edellytyksiä, koska sen mukaan EFDOn ohjesäännöissä käytetty ilmaisu "eri levittäjät" on ymmärrettävä siten, että sillä tarkoitetaan itsenäisiä yhtiöitä, jotka eivät ole sidossuhteessa toisiinsa. Lisäksi komissio toteaa, että jos hyväksytään se, että samaan konserniin kuuluville yhtiöille voidaan myöntää taloudellista tukea, tämä saattaisi yllyttää taloudellisia toimijoita perustamaan erillisiä yhtiöitä ainoastaan siinä tarkoituksessa, että niiden hakemukset täyttäisivät tuen saamiseksi asetetut edellytykset. Tällainen menettely voi komission mukaan johtaa väärinkäytöksiin, jotka vahingoittaisivat vakavasti MEDIA-ohjelman tavoitetta, joka on levittäjien välisen todellisen poikkikansallisen yhteistyön rohkaiseminen.

77 Komissio korostaa myös, että EVE-hankkeen yhteydessä sovellettavilla säännöillä, joihin kantajat ovat vedonneet, ei ole merkitystä tässä asiassa, koska kyseinen järjestelmä on täysin erillään EFDOsta.

78 Komissio väittää vastauskirjelmässään, että vaikka EFDO on toisinaan myöntänyt lainoja toisiinsa sidoksissa oleville yhtiöille, näitä yhtiöitä ei koskaan ole ollut niin montaa kuin tässä tapauksessa, eivätkä ne koskaan ole muodostaneet enemmistöä lainan saajista. Vastauksessaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen suullisessa käsittelyssä esittämään kysymykseen, joka koskee niitä rahoitushakemuksia koskevassa luettelossa olevia tietoja, jotka EFDO on perustamisestaan lukien hyväksynyt, komissio tunnustaa myöntäneensä vuonna 1992 kaksi kertaa lainaa elokuvan levitystä varten kolmelle yhtiölle, joista kaksi olivat sidossuhteessa toisiinsa. Tämä valitettava tosiasia ei kuitenkaan tarkoita sitä, ettei komissio pitäisi edellä 76 kohdassa esitetyn kolmea eri levittäjää koskevan säännön tulkintaa tärkeänä.

79 Hakemusten hylkäämisestä sillä perusteella, että UIP:n asema oli epävarma ja että sen kyvystä maksaa laina takaisin oli epäilystä, komissio toteaa, että koska EFDOn laina olisi myönnetty yksinomaan UIP:n tytäryhtiöille eikä niiden emoyhtiöille, oli jossain määrin epävarmaa, olisivatko tytäryhtiöt pystyneet tarvittaessa maksamaan lainat takaisin. Komission mukaan EFDO ei siis hylännyt hakemuksia pelkästään sen vuoksi, että UIP oli osallisena perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan uusimista koskevassa menettelyssä.

80 Näistä syistä komissio katsoo, että kantajan ensimmäinen kanneperuste on perusteeton.

81 Komissio katsoo, että toinen kanneperuste on hylättävä, koska se on liian epämääräinen. Kantajat ovat vasta vastauskirjelmässään maininneet, mitä oikeussääntöä ne väittävät vastaajan rikkoneen. Kantajat eivät komission mukaan myöskään ole tukeneet väitteitään minkäänlaisella näytöllä. Lisäksi komissio väittää, että riidanalainen päätös on yhden MEDIA-ohjelman olennaisen tavoitteen mukainen, ja tämä tavoite on sellaisten yhtiöiden välisen yhteistyön suosiminen, jotka aiemmin toimivat erikseen kansallisella alueellaan. Tämä kanneperuste on siten joka tapauksessa hylättävä.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

82 On kiistatonta, että komissio on hyväksynyt EFDOn ohjesäännöt päätöksen 90/685/ETY soveltamisalaan kuuluvan MEDIA-ohjelman täytäntöönpanon yhteydessä. Kun otetaan huomioon näiden ohjesääntöjen asema MEDIA-ohjelmaa koskevassa järjestelmässä ja se, että komissio, joka vetoaa näihin sääntöihin riidanalaisen päätöksen perusteena, pitää niitä sitovina oikeuslähteinä mainitun ohjelman täytäntöönpanossa, EFDOn ohjesäännöt samoin kuin päätös 90/685/ETY ovat oikeussääntöjä, joiden noudattaminen yhteisöjen tuomioistuinten on varmistettava.

83 Normihierarkian noudattamiseksi EFDOn ohjesääntöjen määräyksiä on lisäksi tulkittava päätöksen 90/685/ETY tarkoituksen valossa.

84 Ensimmäinen ratkaistava kysymys tässä tapauksessa on se, onko komissio tulkinnut ja soveltanut oikein EFDOn ohjesäännöissä hakemuksen huomioon ottamiseksi asetettua edellytystä (ohjesääntöjen III osaston 1 kohdan a alakohta), jonka mukaan "vähintään kolmen eri levittäjän, jotka ovat vähintään kolmesta eri [Euroopan] unionin jäsenvaltiosta tai valtioista, joiden kanssa on tehty yhteistyösopimus, on sovittava elokuvan esittämisestä elokuvateattereissa. — — "

85 Kantajien mukaan ilmaisulla "kolme eri levittäjää" tarkoitetaan kolmea oikeudellisesti erillistä yksikköä riippumatta siitä, ovatko ne toisiinsa sidoksissa. Komission mukaan tätä ilmaisua on tulkittava siten, että eri levittäjien on oltava itsenäisiä yhtiöitä, jotka eivät ole sidossuhteessa toisiinsa. Tällainen tulkinta on komission mukaan välttämätön MEDIA-ohjelman pääasiallisen tavoitteen saavuttamiseksi, ja tämä tavoite on "yhteislevitysverkostojen luominen suosimalla sellaisten yritysten välistä yhteistyötä, jotka aiemmin toimivat kukin erikseen kansallisella alueellaan".

86 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että kuten kantajat ovat huomauttaneet, tätä tavoitetta ei sellaisenaan ole mainittu päätöksen 90/685/ETY 2 artiklassa lueteltujen tavoitteiden joukossa. Ajatus on kuitenkin esitetty audiovisuaalisesta politiikasta annetussa tiedonannossa, johon neuvosto viittaa mainitun päätöksen johdanto-osan kahdeksannessa perustelukappaleessa. Tarkemmin sanottuna komissio toteaa tässä tiedonannossaan, että EFDOlla toteutetaan ensimmäinen kokeilu, jolla on tarkoitus edistää eurooppalaisten levittäjien välistä yhteistyötä siten, että nämä voivat levittää elokuvia yli rajojen ja pyrkiä tällä tavalla luomaan "suuret elokuvamarkkinat". Komissio huomauttaa tässä asiakirjassaan muun muassa, että EFDO "edistää yhteislevitysverkostojen luomista suosimalla sellaisten yritysten välistä yhteistyötä, jotka aiemmin toimivat kukin erikseen kansallisella alueellaan".

87 Neuvosto on selvästi antanut tukensa MEDIA-ohjelman kokeiluvaiheen aikana aloitetuille hankkeille (päätöksen 90/685/ETY johdanto-osan yhdeksäs ja kymmenes perustelukappale), joista yksi on EFDOn toteuttama hanke, johon neuvosto viittaa päätöksen 90/685/ETY liitteessä I ja kuvailee sitä levitysjärjestelyksi, "jota tulee kehittää huomattavasti".

88 Lisäksi Euroopan eri valtioissa olevien levittäjien välisen yhteydenpidon ja yhteistyön rohkaisemista koskeva tavoite on monessa suhteessa päätöksen 90/685/ETY taustalla. Neuvosto nimittäin katsoo, että markkinoiden pirstoutuneisuus on poistettava (johdanto-osan 14. perustelukappale). Se katsoo myös, että markkinarakenteita muutettaessa on suotavaa kiinnittää erityistä huomiota pieniin ja keskisuuriin yrityksiin (johdanto-osan 15. perustelukappale). Päätöksen 2 artiklan kolmannessa kohdassa asetetaan tavoitteeksi myös Euroopassa käytettävien tai suunnitteilla olevien levityskeinojen mahdollisimman tehokas hyödyntäminen.

89 On siten kiistatonta, että neuvosto on katsonut, että MEDIA-ohjelman oli edistettävä eurooppalaisten elokuvamarkkinoiden kehitystä ja erityisesti uusien yhteistyömuotojen luomista eurooppalaisten toimijoiden välillä Euroopan audiovisuaalisen kapasiteetin vahvistamiseksi.

90 EFDOn ohjesäännöissä korostetaan myös, että tavoitteena on edistää uusien yhteistyöverkostojen luomista, kun niissä edellytetään, että "vähintään kolmen eri levittäjän, jotka ovat [Euroopan] unionin kolmesta eri jäsenvaltiosta tai valtioista, joiden kanssa on tehty yhteistyösopimus, on sovittava elokuvan esittämisestä elokuvateattereissa".

91 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa näin ollen, että tässä tapauksessa komissio ja EFDO eivät ole ylittäneet harkintavaltansa rajoja katsoessaan, että elokuvien levitykseen yhteisön varoista myönnettävän rahoituksen oli edistettävä sellaisten levitysverkostojen luomista Euroopassa, joita ei aikaisemmin ollut olemassa. Ne voivat siten perustellusti katsoa, että EFDOn lainojen oli rohkaistava erityisesti Euroopan eri maissa olevien pienten ja keskisuurten yritysten välisiä uusia yhteyksiä ja yhteistyötä, koska ilman tällaista taloudellisia etuja tarjoavaa ohjelmaa nämä yritykset eivät todennäköisesti yrittäisi luoda yhteyksiä toisiinsa. Tästä komissio ja EFDO ovat perustellusti päätelleet, että laina voidaan myöntää ainoastaan sellaiseen levityshankkeeseen, joka edistää tämän MEDIA-ohjelman tavoitteen saavuttamista.

92 Ei myöskään voida kiistää sitä, että jos kaikki levitysverkostot rakenteestaan riippumatta voisivat saada lainoja MEDIA-ohjelmasta, tämä saattaisi yllyttää joitakin taloudellisia toimijoita perustamaan erillisiä yhtiöitä yksinomaan saadakseen taloudellista tukea.

93 Kantajien mukaan EVE-hanke, jota toteutetaan MEDIA-ohjelman yhteydessä, suosii useilla eri maantieteellisillä alueilla toimivia yhtiöitä; tämän osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensinnäkin, että tässä tapauksessa riidanalainen päätös on tehty EVE-hankkeesta erillisen hankkeen yhteydessä ja että tähän päätökseen sovelletaan nimenomaan EFDOn ohjesääntöjä, joita tulkitaan MEDIA-ohjelman tavoitteiden valossa, eikä näin ollen ole edes tarvetta tutkia valintaperusteissa olevan kantajien esiin tuoman virkkeen merkitystä. Lisäksi näissä oikeudellisissa puitteissa komissio on voinut harkintavaltaansa käyttäen katsoa tämän tapauksen olosuhteissa tarkoituksenmukaiseksi tukea itsenäisten levittäjien välisten verkostojen luomista.

94 Edellä esitetyistä syistä komissiolla ja EFDOlla oli oikeus vaatia, että vähintään kolme sellaista levittäjää, jotka eivät aikaisemmin toimineet merkittävällä ja pysyvällä tavalla yhteistyössä, esittävät hakemukset rahoituksen saamiseksi elokuvien levitykseen MEDIA-ohjelman yhteydessä, jotta nämä hakemukset täyttäisivät vaaditut edellytykset.

95 On riidatonta, että UIP:n, jonka kotipaikka on Alankomaissa, perusti alunperin kolme yhdysvaltalaista yhtiötä sellaisten elokuvien levittämiseksi Euroopassa, jotka sen emoyhtiöt tai yksi niistä taikka UIP:n tytäryhtiöt, UIP:hen sidossuhteessa olevat yhtiöt tai yksinoikeuden haltijat, franchising-oikeuden haltijat tai käyttöluvan haltijat tuottavat ja/tai levittävät, kuten komissio on todennut päätöksessään 89/467/ETY (johdanto-osan seitsemäs perustelukappale). UIP:n emoyhtiöt valvovat suoraan sen toimintaa, kuten edellä mainitusta päätöksestä käy ilmi (mm. päätöksen 89/467/ETY johdanto-osan 41. perustelukappale). UIP:llä on Euroopan yhteisössä tytäryhtiöitä, jotka toimivat paikallisina levittäjinä (päätöksen 89/467/ETY johdanto-osan kahdeksas perustelukappale) mutta joilla on vain rajoitetusti itsemääräämisvaltaa, kuten asiakirja-aineistosta ilmenee. Tässä asiayhteydessä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että yksinomaan UIP:n tytäryhtiöiden välinen yhteistyö ja näiden luoma levitysverkosto, johon ei osallistu mikään muu yritys, eivät vastaa päätöksessä 90/685/ETY tarkoitettuja yhteistyömuotoja rakenteensa ja kyseisten tytäryhtiöiden rajoitetun itsenäisyyden vuoksi.

96 Näin ollen komissio ja EFDO ovat aivan oikein pitäneet UIP:n tytäryhtiöitä yhtenä levittäjänä arvioidessaan sitä, täyttävätkö EFDOlle osoitetut lainahakemukset vaaditut edellytykset.

97 Ensinnäkin elokuvaa Maniaci Sentimentali koskevien lainahakemusten osalta on syytä todeta, että UIP:n tytäryhtiöt eivät olleet tehneet sopimuksia muiden itsenäisten levittäjien kanssa. Koska niitä on pidettävä yhtenä levittäjänä tutkittaessa sitä, täyttävätkö hakemukset vaaditut edellytykset, kolmea levittäjää koskeva edellytys ei täyttynyt. UIP:n tytäryhtiöiden lainahakemukset eivät täyttäneet vaadittuja edellytyksiä, koska hankkeella ei luotu uutta yhteistyöverkostoa elokuvien levityksessä.

98 Tähän ratkaisuun, joka on MEDIA-ohjelman tavoitteiden mukainen, kuten edellä on todettu, ei vaikuta se, että EFDO myönsi vuonna 1992 kahdesti lainaa elokuvan levitykseen kolmelle yhtiölle, joista kaksi oli sidossuhteessa toisiinsa, joten mukana ei ollut kolmea eri levittäjää, minkä komissio on suullisessa käsittelyssä myöntänyt. Tältä osin kantajat väittävät, että vuosina 1992—1995 EFDOn tuen avulla levitettiin kolmetoista elokuvaa toisiinsa sidoksissa olevien yhtiöiden kautta. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa niitä levityshankkeita koskevassa luettelossa olevien tietojen perusteella, jotka EFDO on hyväksynyt perustamisestaan lukien, että kantajien mainitsemasta kolmestatoista elokuvasta ainoastaan kaksi oli sellaisia, joissa lainahakemuksen esitti vähemmän kuin kolme eri yritystä, minkä komissio on myöntänyt. Ottaen huomioon, että EFDOn tukea myönnettiin yhteensä 196 levityshankkeeseen vuosina 1992—1995, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi todeta, ettei ollut olemassa käytäntöä jonka mukaan lainoja olisi myönnetty, vaikka levityshanketta ei toteuttanut vähintään kolme eri levittäjää siinä merkityksessä, kuin edellä on täsmennetty. Näin ollen tämän säännön soveltamista ei voida pitää mielivaltaisena.

99 Toiseksi elokuvan Nostradamus levityksen osalta on selvää, että kuusi levittäjää, jotka eivät olleet sidossuhteessa toisiinsa eivätkä UIP:n konserniin kuuluvaan yhtiöön, saivat EFDOn rahoitusta sellaisten hakemusten perusteella, jotka esitettiin samaan määräpäivään mennessä kuin UIP:n neljän tytäryhtiön hakemukset. Hakemuksen kohdassa, jossa pyydetään ilmoittamaan hakijan tiedossa olevat muut hakijat, kyseiset kantajat mainitsivat myös neljä niistä kuudesta levittäjästä, jotka saivat rahoitusta, sekä erään yhtiön, joka ei kuulunut hyväksyttyihin hakijoihin.

100 Tästä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen on pääteltävä, että kyseiset levittäjät olivat sopineet tämän elokuvan levityksestä siten, kuin ohjesäännöissä on edellytetty. Näin ollen UIP:n kyseisten tytäryhtiöiden hakemuksia ei voitu perustellusti hylätä sen vuoksi, etteivät ne luoneet uutta verkostoa, johon olisi osallistunut vähintään kolme eri levittäjää. Tästä syystä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että elokuvan Nostradamus osalta kyseisten kantajien hakemukset täyttivät tältä osin lainan saamiseksi asetetut edellytykset.

101 Hakemusten hylkäämisen pääasiallinen syy oli kuitenkin se, ettei komissio ollut vielä "päättänyt UIP:n tulevasta asemasta Euroopassa — — [ja että] oli mahdotonta tehdä muunlaista päätöstä vaikuttamatta" poikkeuslupamenettelyyn. Vaikka komissio on tässä oikeudenkäynnissä vakuuttanut, ettei UIP:n osallisuus perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan uusimista koskevaan menettelyyn sinänsä ollut syynä sille, että EFDO hylkäsi kyseiset hakemukset, vaan että hylkäämisen syynä oli se, että UIP:n epävarman aseman vuoksi oli jossain määrin epävarmaa, olisivatko tytäryhtiöt pystyneet tarvittaessa maksamaan lainat takaisin, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että nimenomaan UIP:n ja sen tytäryhtiöiden epävarma asema oli syynä lainahakemusten hylkäämiselle.

102 Tosin kilpailuasioista vastaava komission jäsen Van Miert korosti UIP:n asianajajalle osoittamassaan kirjeessä, ettei UIP:lle perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan uusimista koskevan hakemuksen käsittelyn ja EFDOn tukien myöntämistä koskevan menettelyn välillä ollut mitään yhteyttä. Kuten komissio on suullisessa käsittelyssä ehdottanut, tämä vastaus voidaan kuitenkin varsin hyvin tulkita siten, että yhteisön kilpailuoikeuden erityisestä näkökulmasta se, että perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan uusimista koskevasta UIP:n hakemuksesta ei vielä tässä vaiheessa ollut tehty päätöstä, ei estänyt pyydetyn tuen myöntämistä, koska tuen myöntäminen ei millään tavalla vaikuttanut kilpailusääntöjen soveltamiseen.

103 Perustelujen tässä vaiheessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo tarkoituksenmukaiseksi muistuttaa, että poikkeuslupa, joka koski UIP:n kolmen emoyhtiön välistä perussopimusta UIP:n perustamisesta yhteisyrityksenä sekä sopimuksia konserniin kuuluvien yhtiöiden välisestä yhteistyöstä, lakkasi olemasta voimassa 26.7.1993. Kun EFDO teki päätöksensä vuonna 1994, UIP:llä ei ollut varmuutta poikkeusluvan mahdollisesta uusimisesta. On kiistatonta, että UIP:n tytäryhtiöiden tulevaisuus riippuu niiden emoyhtiön tulevaisuudesta ja ettei emoyhtiö itse voi jatkaa olemassaoloaan, jollei perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnettyä poikkeuslupaa uusita. Näin ollen oli ilmeistä, etteivät tytäryhtiöt voisi enää jatkaa toimintaansa, jos komissio ei uusi poikkeuslupaa.

104 UIP:n ja sen tytäryhtiöiden tilanne oli kyseisenä aikana täysin epävarma ja tukala, koska poikkeuslupa oli välttämätön perustamissopimuksen 85 artiklan 1 kohdan vastaisen yhteisjärjestelyn sallimiseksi.

105 Edellä esitetyn perusteella on todettava, että vaikka elokuvan Nostradamus levitystä koskevat UIP:n ja sen tytäryhtiöiden hakemukset täyttivätkin vaaditut edellytykset, ne voitiin hylätä sillä perusteella, että UIP:n ja sen tytäryhtiöiden oikeudellinen asema oli epävarma niin kauan kuin komissio ei ollut päättänyt, uusiiko se UIP:lle perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan. Erityisesti on todettava, että komissiolla ja EFDOlla oli oikeus harkintavaltaansa käyttäen katsoa, että juuri tämän epävarman tilanteen takia näitä yhtiöitä ei voitu pitää tuettavina yritysrakenteina, vaikka ne olisivat tarjonneet vakuuden haettujen lainojen takaisinmaksusta myös sen tapauksen varalta, että poikkeuslupaa ei uusittaisi. Jos kantajille olisi myönnetty nämä lainat, vaikka oli mahdollista, ettei komissio hyväksy kantajien toimintaa sellaisena kuin se oli järjestetty tosiseikkojen tapahtuma-aikana, mikä olisi saattanut aiheuttaa kantajien selvitystilan, lainan myöntäminen olisi ollut ristiriidassa yhtäältä sen kohtuullisen edellytyksen kanssa, jonka mukaan komissio ei voi tukea mahdollisesti kilpailusääntöjen vastaisia yritysrakenteita, ja toisaalta sen MEDIA-ohjelman keskeisen tavoitteen kanssa, jonka mukaan on rohkaistava voimakkaan ja haasteista selviävän eurooppalaisen audiovisuaalisen teollisuuden kehitystä. Lisäksi lainan myöntäminen kantajille tämän tapauksen olosuhteissa olisi johtanut siihen, ettei yhteisön rahoitusta olisi voitu myöntää muille yrityksille, joiden toiminta oli epäilemättä kilpailusääntöjen mukaista ja jotka olivat halukkaita ja kyvykkäitä luomaan levitysverkoston tai kehittämään sitä.

106 Näin ollen riidanalainen päätös täytti päätöksessä 90/685/ETY asetetut edellytykset ja vastasi täysin niitä MEDIA-ohjelman tavoitteita, jotka koskevat muun muassa yhteislevitysverkostojen luomisen ja kehittämisen edistämistä yhteisön alueella.

107 Lisäksi tavoite, joka koskee Euroopan sisäisen elokuvien vaihdannan lisäämistä ja olemassa olevien tai suunnitteilla olevien eri levityskeinojen mahdollisimman laajaa hyödyntämistä sekä elokuvien laajempaa levitystä Euroopassa (päätöksen 90/685/ETY 2 artiklan kolmas luetelmakohta), voidaan pyrkiä saavuttamaan ainoastaan siinä määrin kuin tämä tavoite on komission tässä tapauksessa keskeisenä pitämän tavoitteen eli uusien yhteislevitysverkostojen luomisen edistämistä koskevan tavoitteen mukainen. Lisäksi ne varat, joita ei annettu kantajille, voitiin antaa muiden levittäjien käyttöön, ja tällä tavalla kyseistä tavoitetta voitiin edistää.

108 Lopuksi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei voi hyväksyä väitettä, jonka mukaan UIP:tä olisi räikeästi syrjitty muiden levittäjien hyväksi siten, että UIP:n konserniin kuuluville yhtiöille ei myönnetty lainaa niin kauan kuin komissio ei ollut päättänyt siitä, uudistaako se UIP:lle perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan. Ei nimittäin ole mitään syytä uskoa, että EFDO ja komissio olisivat omaksuneet erilaisen kannan, jos kyse olisi ollut samassa tilanteessa olevan jonkin toisen konsernin hakemuksista.

109 Kaksi ensimmäistä kanneperustetta, joiden mukaan riidanalainen päätös olisi ristiriidassa EFDOn ohjesääntöjen ja MEDIA-ohjelman tavoitteiden kanssa, ovat siten perusteettomia, ja ne on hylättävä.

Kolmas kanneperuste, joka koskee perusteluvelvollisuuden laiminlyöntiä

Tiivistelmä asianosaisten väitteistä ja niiden perusteluista

110 Kantajat väittävät, etteivät riidanalaisessa päätöksessä esitetyt perustelut ole päätöksen todellisia syitä ja etteivät ne ole päteviä.

111 Kantajat viittaavat ensinnäkin edellä mainittuun Van Miertin vastaukseen, jonka mukaan UIP:lle perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla myönnetyn poikkeusluvan uusimista koskevan hakemuksen käsittelyn ja EFDOn tukien myöntämistä koskevan menettelyn välillä ei ollut mitään yhteyttä. Kantajat pitävät täysin käsittämättömänä väitettä, jonka mukaan oli mahdotonta tehdä muunlaista päätöstä "vaikuttamatta UIP:n Euroopan yhteisöjen komissiota vastaan vireille panemaan oikeudenkäyntiin", koska EFDOn lainasopimukset edellyttävät, että tuettavia elokuvia esitetään elokuvateattereissa viiden vuoden ajan.

112 Kantajien mielestä peruste, joka koskee tavoitetta edistää yhteislevitysverkostojen luomista suosimalla sellaisten yritysten välistä yhteistyötä, jotka ovat aiemmin toimineet erikseen kansallisella alueellaan, on väärä siitä syystä, että se ei ole MEDIA-ohjelman tavoite vaan yksinkertaisesti kuvaus eräästä EFDOn toiminnan toivotusta vaikutuksesta markkinoilla.

113 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa esitettyjen perustelujen osalta kantajat toteavat ensinnäkin, että perustelujen puuttumista ei voida korjata sillä, että asianomainen saa päätöksen perustelut tietoonsa oikeudenkäyntimenettelyssä (asia 195/80, Michel v. parlamentti, tuomio 26.11.1981, Kok. 1981, s. 2861). Tämän jälkeen kantajat väittävät, että vastaajan tulkinta kolmea eri levittäjää koskevasta säännöstä on virheellinen. Kantajien mielestä UIP:n kyvystä maksaa laina takaisin ei voinut olla todellista epäilystä, vaikkei UIP:n poikkeuslupaa uusittaisikaan, koska jos tämä huolenaihe oli perusteltu, se oli olemassa jo silloin, kun EFDO päätti myöntää lainaa UIP:n saksalaiselle tytäryhtiölle elokuvan Fuglekrigen i Kanofleskoven (War of the birds) levitykseen vaatimatta minkäänlaista vakuutta. Näin ollen kantajat katsovat, että tämä syy ei ollut aito huolenaihe.

114 Kantajat korostavat, että perustamissopimuksen 190 artiklassa asetettua riittäviä, selkeitä ja asiaankuuluvia perusteluja koskevaa edellytystä sovelletaan sekä siihen toimielimeen, jolle toimivaltaa on siirretty eli EFDOon, että siihen toimielimeen, joka siirtää toimivaltaansa eli komissioon (ks. em. asia Meroni ja asia 24/62, Saksa v. komissio, tuomio 4.7.1963, Kok. 1963, s. 129). Lisäksi silloin, kun on kyse

uudenlaisesta päätöksestä, toimielimen on perusteltava päätöksensä seikkaperäisesti (asia 73/74, Groupement des fabricants de papiers peints ym. v. komissio, tuomio 26.11.1975, Kok. 1975, s. 1491; Kok. Ep. II, s. 535). Kantajien hakemusten hylkäämiseksi esitetyt perustelut olivat kantajien mielestä täysin soveltumattomat. Lisäksi vaikka EFDOlla ohjesääntöjen mukaan olisi tietyssä tilanteessa oikeus hylätä hakemus perusteluja esittämättä, näitä ohjesääntöjä on kuitenkin sovellettava perustamissopimuksen mukaisesti.

115 Komissio vaatii, että myös tämä kolmas kanneperuste on hylättävä. Se toteaa, että riidanalaisessa päätöksessä esitetyt perustelut ovat asianmukaiset. Perusteluissa on nimittäin selvästi mainittu niiden kaksi osaa; ensimmäinen osa koskee UIP:n epävarmaa asemaa ja epävarmuutta sen kyvystä maksaa laina takaisin, ja toinen osa koskee sitä yleistä edellytystä, joka liittyy aiemmin erikseen toimineiden yhtiöiden väliseen yhteistyöhön, joka on kolmea eri levittäjää koskevan säännön taustalla oleva periaate.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

116 Aluksi on todettava, että perustelujen puuttumista tai riittämättömyyttä on pidettävä olennaisten menettelymääräysten rikkomista koskevana kanneperusteena, ja on sellaisenaan pidettävä erillään riidanalaisen päätöksen perustelujen virheellisyyttä koskevasta kanneperusteesta, joka on sitä vastoin käsiteltävä tutkittaessa päätöksen aineellista pätevyyttä.

117 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan perusteluissa on selkeästi ja yksiselitteisesti ilmaistava yhteisön toimielimen tekemän riidanalaisen toimenpiteen perustelut siten, että henkilöille, joita toimenpide koskee, selviää sen syyt, jotta tällaiset henkilöt voisivat puolustaa oikeuksiansa ja että yhteisöjen tuomioistuin voi valvoa toimenpiteen laillisuutta. Vakiintuneessa oikeuskäytännössä on myös katsottu, että

tutkittaessa sitä, täyttävätkö päätöksen perustelut perustamissopimuksen 190 artiklan vaatimukset, on otettava huomioon päätöksen sanamuodon lisäksi myös sen asiayhteys sekä kaikki asiaa koskevat oikeussäännöt (asia T-95/94, Sytraval ja Brink's France v. komissio, tuomio 28.9.1995, Kok. 1995, s. II-2651, 52 kohta, ja siinä mainittu oikeuskäytäntö).

118 Riidanalainen päätös oli perusteltu seuraavasti:

"EFDOn komitea hylkäsi 5.12.1994 UIP:n hakemukset, jotka koskivat elokuvia Maniaci Sentimentali ja Nostradamus, koska Euroopan yhteisöjen komissio ei ollut vielä päättänyt UIP:n tulevasta asemasta Euroopassa. Koska EFDOn lainasopimukset perustuvat siihen, että tuettavia elokuvia esitetään elokuvateattereissa viiden vuoden ajan, oli mahdotonta tehdä muunlaista päätöstä vaikuttamatta UIP:n Euroopan yhteisöjen komissiota vastaan vireille panemaan oikeudenkäyntiin.

Lisäksi EFDOn komitea katsoo, että UIP ei täysin täytä tässä kuvailtuja MEDIA-ohjelman tavoitteita, kun tavoitteena on

'—— edistää yhteislevitysverkostojen luomista suosimalla sellaisten yritysten välistä yhteistyötä, jotka aiemmin toimivat kukin erikseen kansallisella alueellaan' (toimintaohjelma Euroopan audiovisuaalisen teollisuuden kehityksen edistämiseksi [MEDIA] 1991—1995)".

119 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin katsoo, että perustelujen ensimmäisessä osassa viitataan riittävän selvästi komissiossa vireillä olevaan poikkeuslupamenettelyyn hakemusten hylkäämisen perusteena. Vaikka tätä perustelujen osaa ei ole

laadittu kovin täsmällisesti, kantajilla ei ole voinut olla minkäänlaista epäilystä sen merkityksestä. Koko elokuvateollisuus tiesi ja varsinkin UIP:n tytäryhtiöt tiesivät epäilemättä, että UIP oli hakenut perustamissopimuksen 85 artiklan 3 kohdan nojalla saamansa poikkeusluvan uusimista. Lisäksi kun EFDO totesi, ettei se voinut "vaikuttaa" tähän menettelyyn, kantajien on kohtuullisesti arvioituna pitänyt ymmärtää, että UIP:n kaltainen yritys, joka on asianosaisena kilpailusääntöjen soveltamista koskevassa menettelyssä, ei voi suoraan eikä välillisesti tytäryhtiöidensä kautta saada lainaa MEDIA-ohjelmasta.

120 Perustelujen toisessa osassa tehdyn toteamuksen, jonka mukaan "UIP ei täysin täytä MEDIA-ohjelman tavoitteita [, joilla pyritään erityisesti suosimaan] sellaisten yritysten välistä yhteistyötä, jotka aiemmin toimivat kukin erikseen kansallisella alueellaan", on järkevästi ajatellen ymmärrettävä tarkoittavan sääntöä, jonka mukaan vähintään kolmen eri levittäjän on sovittava uuden yhteistyöverkoston luomisesta, ja sitä, että UIP:n tytäryhtiöiden muodostama verkosto, johon ei osallistunut muita yhtiöitä, ei täyttänyt tätä edellytystä.

121 Erityisesti sen väitteen osalta, ettei tätä tavoitetta ole nimenomaisesti mainittu päätöksessä 90/685/ETY, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa ensinnäkin, että Euroopan eri valtioissa olevien levittäjien välisten uusien yhteyksien ja yhteistyön rohkaisemista koskeva tavoite on monessa suhteessa päätöksen 90/685/ETY taustana (ks. edellä 86 ja 88 kohta). Sen osalta, ettei audiovisuaalisesta politiikasta annettua tiedonantoa ole julkaistu *Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä*, on todettava, että tämä tiedonanto ei ole luottamuksellinen ja sen voi helposti saada komissiosta. Kantajilla oli epäilemättä jäljennös tästä tiedonannosta, koska se oli erityisen kiinnostava tämän erikoisalan kehitystä seuraavien kannalta ja koska kantajat ovat kanteessaan itse todenneet, että riidanalaisessa päätöksessä oleva virke oli peräisin juuri tästä asiakirjasta. Kun riidanalaisen päätöksen perusteluja luetaan

näiden virallisten asiakirjojen valossa, niitä on pidettävä riittävän selkeinä, joten ne täyttävät vaatimukset, jotka perustamissopimuksessa ja asianomaiselle vastaisen toimen perusteluja koskevassa vakiintuneessa oikeuskäytännössä on asetettu.

122 Näin ollen riidanalaisen päätöksen perusteluja on pidettävä riittävinä.

123 Edellä esitetyn perusteella kolmatta kanneperustetta ei myöskään voida hyväksyä.

124 Näin ollen asiassa T-85/95 nostettu kanne on hylättävä kokonaisuudessaan.

Oikeudenkäyntikulut

125 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantajat ovat hävinneet asian T-85/95, ne on velvoitettava korvaamaan asiassa T-85/95 aiheutuneet oikeudenkäyntikulut, koska vastapuoli on sitä vaatinut.

126 Työjärjestyksen 87 artiklan 6 kohdassa määrätään, että jos lausunnon antaminen asiassa raukeaa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin määrää oikeudenkäyntikuluista harkintansa mukaan. Tässä tapauksessa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei ole antanut lausuntoa asiassa T-369/94. Se katsoo, että oikeudenkäyntikuluista määräämisen osalta tämä lopputulos on tässä tapauksessa rinnastettava kanteen hylkäämiseen. Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin velvoittaa kantajat korvaamaan myös kaikki asiassa T-369/94 aiheutuneet oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(ensimmäinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Lausunnon antaminen asiassa T-369/94 raukeaa.

2) Asiassa T-85/95 nostettu kanne hylätään.

3) Kantajat velvoitetaan korvaamaan kaikki oikeudenkäyntikulut.

Saggio Tiili Moura Ramos

Julistettiin Luxemburgissa 19 päivänä helmikuuta 1998.

H. Jung A. Saggio

kirjaaja presidentti